

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา
2. เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างสถาบันของรัฐบาลและเอกชน
3. เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างสถาบันในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	การศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน
ขั้นตอนที่ 2	การสร้างแบบประเมินคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา
ขั้นตอนที่ 3	การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยและลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2544 ทั้งสิ้น 8 สถาบัน แบ่งเป็นสถาบันของรัฐบาล 4 แห่ง และเอกชน 4 แห่ง ดังนี้ สถาบันของรัฐบาล ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันของเอกชนประกอบด้วย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยวงศ์ชวลิตกุล ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 3,070 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) โดยมีทั้งสิ้นจำนวน 140 ข้อ แบ่งเป็นคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีจำนวน 34 ข้อ ด้านขนบประเพณีจำนวน 23 ข้อ ด้านธรรมเนียมประเพณีจำนวน 21 ข้อ ด้านการเรียนรู้จำนวน 10 ข้อ ด้านสังคมและเพื่อนจำนวน 9 ข้อ ด้านการใช้ภาษาจำนวน 11 ข้อ ด้านการใช้ชีวิตประจำวันจำนวน 13 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และสถาบันที่ศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการประเมินคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษาทั้ง 10 ด้าน จำนวน 140 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 80 คน โดยหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าคงที่ภายในเท่ากับ 0.9674

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บด้วยตนเองได้แบบประเมินคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา ฉบับสมบูรณ์ 2,476 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.65 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละและนำเสนอด้วยตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา ใช้วิธีคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นตัวอธิบายและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาระหว่างสถาบัน ใช้สถิติที (t-test) นำเสนอด้วยตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษาใช้สถิติเอฟ (f-test) โดยหาค่าความแตกต่างโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิตด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานภาพส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา ปรากฏข้อค้นพบดังนี้

สถานภาพของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาหญิง ร้อยละ 66.5 ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มากที่สุดคือ ร้อยละ 30.4 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 3 คือ ร้อยละ 23.6 และเป็นนิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์มากที่สุดคือ ร้อยละ 40.4 และรองลงมาคือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยพายัพ และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลมากที่สุดคือ ร้อยละ 14.2 เท่ากัน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ ร้อยละ 13.6

2. ผลการศึกษาคคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย จากการประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษาทั้ง 10 ด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรม ปรากฏข้อค้นพบดังนี้

2.1 ด้านจารีตประเพณี

จากผลการวิจัยคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ การตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ การกล้ารับผิดกล้าเผชิญต่อความจริง การรักษาความยุติธรรม การมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีวะ การรักษาคำพูด การเป็นคนมีเหตุผล พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$)

การตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 โดยระลึกถึงบุญคุณบิดามารดา ครูอาจารย์อยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.52 รองลงมาคือ ยกย่องสรรเสริญผู้มีบุญคุณเสมอ คิดและระวังการกระทำไม่ให้ผู้มีบุญคุณเดือดร้อน หาโอกาสตอบแทนผู้มีบุญคุณเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.30 4.27 และ 4.17 น้อยที่สุดคือ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้มีบุญคุณในเรื่องต่าง ๆ เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.16

การกล้ารับผิด กล้าเผชิญต่อความจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 โดยการกล่าวคำขอโทษทันทีเมื่อรู้ตัวว่าผิด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.02 รองลงมาคือ ไม่ขัดทอดความผิดของตนให้ผู้อื่น ให้อภัยแก่ผู้ที่ทำผิดแล้วสำนึกในความผิด เมื่อทำผิดจะยอมรับผิด และไม่ได้เถียงแสดงอารมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.98 3.89 3.61 น้อยที่สุดคือ ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นในทางที่ผิด เช่น ไม่ให้เพื่อนลอกข้อสอบ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27

การรักษาความยุติธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 โดยรักษาความสงบและรักสันติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.39 รองลงมาคือ ไม่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อื่น มีเหตุผลในการพิจารณาเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยใจเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.15 และ 3.84 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ แก้ไขพิจารณาหรือตัดสินใจด้วยหลักเหตุผลที่เที่ยงธรรมดีงาม ปราศจากความลำเอียง มีค่าเฉลี่ย 3.77

การมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 โดยการงานและอาชีพที่เลือกทำในอนาคตต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่ขัดต่อศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมาคือ ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตน เลือกเรียนวิชาที่จะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพในอนาคต การงานและอาชีพทุกอย่างต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีความสุข และเพลิดเพลินในการทำงาน เลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ย 4.26 4.25 4.11 3.95 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ อาชีพทุกสายอาชีพต้องไม่เห็นแก่เงินเป็นใหญ่ มีค่าเฉลี่ย 3.76

การรักษาคำพูด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 โดยต้องรักษาสัจจะและยึดมั่นในคำสัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.14 รองลงมาคือ เลือกถ้อยคำที่ไม่ให้กระเทือนใจผู้ฟัง มีค่าเฉลี่ย 3.70 3.67 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ พูดแต่สิ่งที่เป็นจริงและดีงามเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย 3.50

การเป็นคนมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 โดยละเอียดต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.17 รองลงมาคือ ใช้เหตุผลในการทำงาน การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดต้องพิจารณาด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบ ไม่สรุปง่าย ๆ รู้จักบังคับใจตนเองให้ประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องและมีเหตุผล ใช้หลักเหตุผล กฎหมายและความดีงามเป็นที่ตั้ง ต้องต่อสู้เพื่อความถูกต้องในสังคม ระวังไม่ให้เกิดอารมณ์จากเหตุการณ์ที่เผชิญ มีค่าเฉลี่ย 3.97 3.90 3.85 3.83 3.70 และ 3.58 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ ไม่ใช้อารมณ์และความคิด ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.52

2.2 ด้านขนบประเพณี

จากผลการวิจัยคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ การรู้จักใช้สิทธิ การเคารพกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และมีระเบียบในการทำงาน และการมีวินัย จากการให้บัณฑิตนักศึกษาประเมินตนเองในคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($X = 3.91$)

การรู้จักใช้สิทธิ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 โดยใช้สิทธิตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.31 รองลงมาคือ เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น ใช้สิทธิของตนเองตามขอบเขตที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย 4.17 4.11 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ รู้จักใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 3.95

การเคารพกฎหมาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม และไม่ละเมิดกฎหมาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.07 รองลงมาคือ ช่วยรักษาสาธารณสมบัติของบ้านเมือง ให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่าที่สามารถทำได้ ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎจรรยาอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ย 3.97 3.80 และน้อยที่สุดคือ ไปเป็นพยานเมื่อศาลออกหมายเรียกพยานบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.63

การปฏิบัติหน้าที่และมีระเบียบในการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 โดยเมื่อได้รับมอบหมายการงานสิ่งใดแล้วต้องตั้งใจทำให้ดีที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 4.21 รองลงมาคือ มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จทันเวลา ควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบและปฏิบัติตัวถูกต้องตามกาลเทศะ การทำงานต้องทำงานอย่างรอบคอบและไม่ประมาท มีความพยายามที่จะเรียนรู้และพัฒนางานเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.12 4.01 4.00 3.98 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ ต้องมีการวางแผนและจัดระบบการทำงานไว้ล่วงหน้าเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.79

การมีวินัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 โดยการรับบริการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย และในสังคม ต้องเข้าแถวตามลำดับทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.97 รองลงมาคือ การงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายต้องทำด้วยความจริงจัง และปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างสม่ำเสมอ เชื้อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกท่าน รับผิดชอบต่อนหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของ มหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ย 3.88 3.81 3.79 3.60 และ 3.51 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน พักผ่อน และทำกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.50

2.3 ด้านธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ การรักษาวินัยมารยาท และเคารพต่อบุคคลและสิ่งควรเคารพตามกาลเทศะ การวางตัว และการรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองในคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

การรักษาวินัยมารยาทและเคารพต่อบุคคลและสิ่งควรเคารพตามกาลเทศะ อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 โดยกล่าวคำ "ขอบคุณ ขอโทษ ไม่เป็นไร" ตามโอกาสและสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.32 รองลงมาคือ ยกมือไหว้พร้อมกล่าวคำว่า "สวัสดี" แก่บุคคล ตามสถานภาพ รักษา มารยาทไม่แสดงอาการดูหมิ่นเหยียดหยามล่วงเกินบุคคลและสถานที่ซึ่งเป็นที่นับถือ ของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ไม่เสแสร้งแก้งทำ มีน้ำใจไม่ดูดาตต่อผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ รักษาภิรยามารยาทให้เหมาะสม สุภาพถูกกาลเทศะ ทำความเคารพบิดามารดา ผู้ปกครอง โดยการไหว้ก่อนออกจากบ้านและหลังจากกลับบ้านเป็นประจำทุกวัน มีค่าเฉลี่ย 4.28 4.24 4.13 4.11 4.10 3.99 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ พุดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนโยน ไม่พุดคำหยาบ และ ไม่พุดด่าทอ มีค่าเฉลี่ย 3.75

การวางตัวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 โดยแสดงความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.32 รองลงมาคือ ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราและไม่สร้างความเป็นอึดร้อนให้แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 4.15 4.14 ตามลำดับ รองลงมาคือ รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับเพศ วัยและฐานะของตนและโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อ เพื่อนฝูง และผู้อื่นเสมออยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.11 ลำดับสุดท้ายคือ ไม่ใช้อำนาจ ทำให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้อื่น น้อยที่สุดคือ ไม่จับมือหรือโอบกอดเพื่อนต่างเพศในที่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 3.99

การรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.03 โดยยอมรับและให้เกียรติในเหตุผลของผู้อื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.16 รองลงมาคือ มีมารยาทในการรับฟังผู้อื่น ไม่ผูกขาดการพูดอยู่คนเดียว รอให้คนอื่นพูดจบแล้วจึงแสดงความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ มีมารยาทและใช้เหตุผลแสดงข้อโต้แย้งไม่ใช้อารมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.84

2.4 ด้านการเรียน จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 โดยมีความสุขในการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.02 รองลงมาคือ ทำตนเป็นผู้เรียนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา มีความแน่วแน่ในการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.90 และ 3.85 ตามลำดับ รองลงมาคือ ใฝ่รู้ในการเรียนเสมอเพราะจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และเรียนด้วยความสุขและความพอใจอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.80 รองลงมาอีกคือ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยวางเป้าหมายของการเรียนในอนาคตอย่างชัดเจน ขยันหมั่นเพียรในการเรียน และรู้จักใฝ่รู้และเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.79 3.73 3.64 และ 3.63 ตามลำดับ ส่วนสุดท้ายคือ นอกจากเวลาเรียนแล้วยังเข้าร่วมกิจกรรมในและนอกหลักสูตรเสมออยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.40

2.5 ด้านสังคมและเพื่อน จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 โดยช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนเมื่อเห็นเขามีทุกข์หรือคิดทำสิ่งผิด อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือ รู้จักเลือกคบเพื่อน คือมีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาอีกคือ ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา และไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.13 รองลงมาอีกคือ มีสำนึกในการรับผิดชอบที่จะทำให้สังคมรอบ ๆ ตัวดีขึ้น ไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในยามวิกาล มีทัศนคติที่ดีต่อสังคม ไม่มองโลกในแง่ร้าย เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเมื่อมีโอกาส น้อยที่สุดคือ หากมีโอกาสก็จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมทันที มีค่าเฉลี่ย 3.63 สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เกิปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ทำให้คนในสังคมรวมถึงนิสิตนักศึกษาต้องปรับตัวและพยายามที่จะทำให้อยู่รอดในสภาพเศรษฐกิจอย่างปัจจุบัน จึงมีคุณลักษณะในด้านที่น้อยที่สุดนั้น หมายถึงสถาบันการศึกษาควรมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้สามารถบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมได้ทันที

2.6 ด้านศาสนา จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.92 โดยมีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือ ให้อภัยแก่ผู้ทำผิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และยึดมั่นเลื่อมใสในหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถืออยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.08 น้อยที่สุดคือ เข้าวัด ทำบุญตักบาตรหรือปฏิบัติ

ศาสนิกตามศาสนาที่ตนนับถือสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.41 สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2537) กล่าวว่า พุทธศาสนาสอนให้คนมีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุข ถ้าพระพุทธรูปเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ความมีเมตตาเยอเมเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย สำหรับคุณลักษณะด้านการปฏิบัติศาสนิกตามหลักศาสนา สถาบันอุดมศึกษาควรมีกิจกรรมรองรับในเรื่องการปฏิบัติศาสนิกตามศาสนา เช่น การจัดให้มีกิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ หรือจัดให้มีห้องสำหรับพิธีละหมาดตามหลักศาสนาอิสลาม เป็นต้น

2.7 ด้านศิลปะและการแต่งกาย จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.52 โดยภาคภูมิใจในงานศิลปะที่แสดงออกถึงความ เป็นไทย เช่น ลายไทย รำไทย ฯลฯ หรือสถาปัตยกรรมของไทย เช่น วัดพระแก้ว โฉมปราสาท อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.15 รองลงมาคือ แต่งกายให้ถูกตามกาลเทศะและวัฒนธรรม ไม่นิยมทำผมทรงประหลาดหรือทำสีแปลก ๆ ยังยึดถือตามธรรมเนียมไทยเมื่อออกนอกบ้าน นักศึกษาหญิงไม่สวมสายเดี่ยว เกาะกักรูป เสื้อยืดไม่มีแขน นักศึกษาชายไม่สวมเฉพาะเสื้อกล้ามหรือ ปลัอยชายเสื้อออกนอกกางเกง และสนใจชมศิลปะและการแสดงทางวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดง โขน การแสดงดนตรีไทย การแสดงภาพยนตร์ไทย การละเล่นของไทย อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.07 3.77 3.56 และ 3.55 ตามลำดับ ลำดับรองลงมาอีกคือ ถ้ามีโอกาสจะฟังเพลงลูกทุ่ง ดุริยางค์ ลำตัด โนรา หรือเที่ยวงานวัด ดูหนังกลางแปลง ชื่นชอบเสื้อผ้าแบบต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นไทย เช่น เสื้อม่อฮ่อม ชินไหม เสื้อแขนกระบอก ฯลฯ

2.8 ด้านการเมือง จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.15 โดยชื่นชมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมาคือ เกิดทุนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมาคือ ไม่รับสินบนในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นหน้าที่ของคนไทยที่ต้องสนใจการเมือง แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในขอบเขตน้อยที่สุดคือ ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมือง มีค่าเฉลี่ย 3.67

2.9 ด้านการใช้ภาษา จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.72 โดยภาคภูมิใจที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.53 รองลงมาคือ ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามฐานะในสังคม รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่ให้ความรู้ ไม่นำข้อความของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยไม่อ้างอิง เขียนภาษาไทยและเลขไทย ได้ถูกต้องตามแบบแผน พูดยาภาษาไทยชัดเจนถูกต้อง ทั้งคำควบกล้ำ ตัว “ร” และ “ล” และอ่านออกเสียง

ได้ถูกต้องตามอักขรวิธี พุดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล รื่นหู และเขียนข้อความได้สุภาพไพเราะและเหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.88 3.82 3.80 3.76 3.72 3.69 และ 3.62 ตามลำดับ ส่วนรองลงมาคือ เขียนเรียบเรียงภาษาได้สละสลวยถูกต้องตามหลักภาษา คัดและเขียนไทยด้วยลายมือสวยอ่านง่าย น้อยที่สุดคือ ไม่พุดคำสบถแม้จะอยู่ในหมู่เพื่อนที่สนิทสนม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.30

2.10 ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 โดยรับประทานอาหารไทย เช่น น้ำพริกปลาทุ ต้มยำกุ้ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.38 รองลงมาคือ รักความสนุกสนานยิ้มง่าย และไม่โกรธง่าย ชื่อของใช้ต่าง ๆ จากตลาดและร้านค้าทั่วไป อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.13 และ 4.06 ตามลำดับ รองลงมาอีกคือ ชื่อของใช้ต่าง ๆ จากห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ต และวันที่มีการเรียนจะรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.05 รองลงมาอีกคือ เวลาว่างมักดูโทรทัศน์ วีซีดี หรือวีดีโอ รับประทานขนมไทย เช่น ทองหยอด ทองหยิบ ฝอยทอง ฯลฯ ประหยัด มัธยัสถ์ ตามฐานะและรายได้ของตัวเอง รับประทานอาหารเช้าพร้อมกับครอบครัวที่บ้าน รับประทานอาหารเช้าเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง และรับประทานไส้กรอก พิซซ่า แซมเบอร์เกอร์และอาหารประเภทฟาสฟู๊ดต่าง ๆ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.99 3.96 3.75 3.70 3.52 3.50 ตามลำดับ ส่วนจะไม่รับประทานอาหารเช้าที่อ่อนง่ายอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.14

3. ผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชน ปรากฏข้อค้นพบดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวมทั้งประเทศ พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 3.99 และ 3.90 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านขนบประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.97 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.08 และ 4.06 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการเรียน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.66 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน มีค่าเฉลี่ย 4.02 และ 3.89 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.89 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ 3.48 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.12 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.78 และ 3.65 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.89 และ 3.79 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือและมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.91 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านชนบประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 3.89 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณารายข้อคุณลักษณะ พบว่าการเคารพกฎหมายและการมีวินัยนั้น มหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ คือ 3.81 และ 3.80 กับ 3.70 และ 3.66 ตามลำดับ

ด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.11 และ 4.06 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการเรียน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.66 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.85 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 3.90 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย พบว่าทั้งมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนในภาคเหนือ มีคุณลักษณะเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 3.46 โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 4.25 และ 4.14 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.70 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชน ในภาคเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 3.76 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยระหว่างมหาวิทยาลัย รัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีต ประเพณีสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.07 และ 3.94 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านขนบประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.05 และ 3.87 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.02 โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการเรียน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณลักษณะ สูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.99 และ 3.71 โดยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน มหาวิทยาลัยเอกชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย 3.97 และ 3.96 ตามลำดับ โดยไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย 4.05 และ 3.92 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย มหาวิทยาลัยเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือมีค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.59 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย 4.22 และ 4.15 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีค่าเฉลี่ย 3.93 และ 3.68 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.76 ตามลำดับ โดยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.87 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านขนบประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานครทุกรายข้อคุณลักษณะ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.09 และ 4.03 โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการเรียน พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.74 และ 3.63 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 4.07 และ 3.87 ตามลำดับ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.90 และ 3.86 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.45 และ 3.43 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร คือมีค่าเฉลี่ย 4.11 และ 4.09 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.67 และ 3.60 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยในภูมิภาค พบว่า

4.1 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีมหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่าทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 3.98 และ 3.91 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี มหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่าทุกรายข้อคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.89 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่า มีค่าเฉลี่ย 4.09 และ 4.05 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าสูงกว่าทุกรายข้อคุณลักษณะ ยกเว้น การวางตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.13 และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 คุณลักษณะด้านการเรียน มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่า คือ มีค่าเฉลี่ย 3.81 และ 3.69 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.5 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.94 ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่า มหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.88 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.7 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย พบว่ามหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครคือ มีค่าเฉลี่ย 3.59 และ 3.44 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.8 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง พบว่า มหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 4.19 และ 4.10 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.9 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา พบว่า มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.79 และ 3.64 ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.10 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่ามหาวิทยาลัย
ในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.86 และ 3.83
ตามลำดับ โดยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา
ระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่า

5.1 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณี พบว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.03 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.87
โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี พบว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.02 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.82
โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่าสาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.20 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ 3.98 โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเรียน พบว่าสาขาวิชามนุษยศาสตร์
มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.78 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.72 โดยไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่าสาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.16 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ 3.87 และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.6 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.00 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.82
และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.7 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย พบว่าสาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.67 และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.34
และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.8 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง พบว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.22 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 4.04 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.9 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา พบว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.77 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.61 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.10 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่าสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและเท่ากันคือ 3.88 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.80 และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา

จากผลการวิเคราะห์พบว่าในภาพรวมนิสิตนักศึกษายังคงมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในด้านการยิ้มแย้มแจ่มใส การกตัญญูรู้คุณ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน และมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมืองที่ค่อนข้างสูง แต่ก็ยังคงรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามาโดยแสดงออกทางการแต่งกาย การใช้ชีวิตประจำวัน การรับประทานอาหาร สำหรับคุณลักษณะทางด้านอื่น ๆ นิสิตนักศึกษาจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และชื่นชมการปกครองของไทย และภาคภูมิใจในภาษาไทย แต่ในการปฏิบัติยังคงต้องได้รับการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยทั้งการพูดและการเขียนเพิ่มเติม สำหรับในภาพรวมคุณลักษณะด้านการเรียนนิสิตนักศึกษาต้องได้รับการปลูกฝังให้รู้จักแบ่งเวลา และต้องส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่นิยมชมการแสดงศิลปะพื้นบ้านทุกชนิด แต่ยังภาคภูมิใจในศิลปะและการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ไทย สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความศรัทธา เชื่อมั่น ในหลักคำสอนของศาสนา แต่ในการปฏิบัติ ศาสนกิจตามหลักศาสนาของตนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เป็นเพราะมีภารกิจด้านการเรียนและยังไม่สามารถแบ่งเวลาได้

7. ผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐบาล

จากผลการวิเคราะห์พบว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเมือง นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลมีคุณลักษณะด้านจารีตประเพณีด้านความกตัญญูผู้คุณก่อนข้างสูง และคุณลักษณะด้านขนบประเพณี เช่น การวางตัว การอ่อนน้อม อ่อนโยน การมีน้ำใจ ยังคงอยู่ในระดับสูง แต่ข้อที่ควรได้รับการส่งเสริมให้อยู่ในระดับมาก คือการไม่ช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ผิด ต้องซื่อสัตย์ในการเรียน ไม่ให้เพื่อนลอกข้อสอบ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของการมีน้ำใจค่อนข้างสูง แต่ต้องส่งเสริมให้มีน้ำใจกับเพื่อนในทางที่ถูกต้องด้วย การแต่งกายของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาล จะแต่งกายตามกาลเทศะ โดยเมื่อเวลาไปมหาวิทยาลัยจะแต่งกายชุดนิสิตนักศึกษา แต่นิสิตศึกษามากจะไม่นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย และไม่นิยมชมการแสดงทางศิลปะที่เป็นศิลปะพื้นบ้าน เนื่องจากนิสิตนักศึกษามีความเป็นสมัยนิยมค่อนข้างสูง สำหรับด้านการใช้ภาษานิสิตนักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมการพูด และการเขียนที่ถูกต้องตามหลักแบบแผน และควรได้รับการปลูกฝังเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนาของตน

8. ผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน

จากผลการวิเคราะห์พบว่า นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยของรัฐบาล แต่ควรได้รับการส่งเสริมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการแต่งกายชุดนักศึกษา สำหรับคุณลักษณะด้านการเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และควรส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาและด้านการใช้ชีวิตประจำวันใกล้เคียงกับนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาล คือต้องได้รับการส่งเสริมด้านการพูดให้สุภาพ เขียนภาษาไทยให้ถูกต้องตามแบบแผนและสามารถเรียบเรียงภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา ด้านการใช้ชีวิตประจำวันนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนยังคงความเป็นไทยด้านการรับประทานอาหาร ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจานด่วนบ้างแต่ก็ยังอยู่ในค่าเฉลี่ยน้อยกว่า

9. ผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่านิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครนั้น พบว่านิสิตนักศึกษาค่อนข้างมีความเป็นสมัยนิยมมากกว่าต่างจังหวัด แต่ก็ยังคงคุณลักษณะของความเป็นไทยอยู่ โดยรับวัฒนธรรมด้านการใช้ชีวิต การรับประทานอาหารจานด่วนมาบ้าง แต่ยังคงรับประทานอาหารไทย และรับประทานอาหารพร้อมกับครอบครัวที่บ้าน คุณลักษณะด้านศาสนา ด้านศิลปะ และการแต่งกาย พบว่านักศึกษาในกรุงเทพมหานครยังคงศรัทธา เชื่อมั่น เลื่อมใส ในหลักศาสนา พร้อมกับชื่นชมกับศิลปะและการแต่งกายแบบไทย ๆ ด้วย แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามศาสนกิจตามหลักศาสนาของตน และไม่นิยมชมชอบการแสดงพื้นบ้านพร้อมกับไม่นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย เป็นเพราะนักศึกษาต้องใช้เวลาในการเรียนยังไม่รู้จักแบ่งเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ จึงยังคงไม่สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนาของตนได้ และนิสิตนักศึกษาต้องปรับตนเองให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์จึงไม่นิยมศิลปะพื้นบ้าน เพราะสื่อต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทมากในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามากขึ้น มีพฤติกรรมเลียนแบบตามสื่อต่าง ๆ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี นักศึกษายังคงเอกลักษณ์ไทยบางส่วนไว้ได้ เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกตัญญูรู้คุณ

10. ผลการวิเคราะห์ภาพรวมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในภูมิภาค

จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวมนิสิตนักศึกษาในภูมิภาค มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะเด่นคือ จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการแต่งกายชุดนักศึกษาที่ถูกต้องตามระเบียบและยังคงคุณลักษณะด้านศิลปะและการแต่งกายไว้ได้มาก คือยังมีโอกาสชมศิลปะ และการแสดงพื้นบ้านบ้าง และยังคงแต่งกายด้วยผ้าไทยบ้างหากมีโอกาส ยังปฏิบัติตามศาสนกิจตามหลักศาสนาของตน สูงกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร สำหรับคุณลักษณะด้านการใช้ภาษา ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร คือมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของภาษาไทย แต่ในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีคุณลักษณะเพิ่มขึ้น โดยการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษาในภูมิภาคยังคงมีวัฒนธรรมการรับประทานอาหารไทยสูงกว่าการรับประทานอาหารจานด่วน ยังคงรับประทานขนมไทยบ้าง แต่มีการรับประทานอาหารพร้อมกับครอบครัวที่บ้านค่อนข้างน้อย เป็นเพราะนักศึกษาใช้ชีวิตอยู่ในหอพักเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาในภูมิภาคมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมมากกว่าในกรุงเทพมหานครเป็นเพราะสภาพ

แวดล้อม สภาพภูมิศาสตร์ของภูมิภาค และวัฒนธรรมพื้นบ้านต่าง ๆ ยังคงอยู่ในภูมิภาคมากกว่าในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีประเด็นการอธิบายตามด้านคุณลักษณะดังนี้

1. ด้านจารีตประเพณี ประกอบด้วย 6 ด้านดังนี้ 1) การตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ
- 2) การกล้ารับผิด กล้าเผชิญต่อความจริง 3) การรักษาความยุติธรรม 4) การมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีพ 5) การรักษาคำพูด 6) การเป็นคนมีเหตุผล

จากผลการวิจัย ในภาพรวมนิสิตนักศึกษาประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะที่สูงที่สุดคือ การระลึกถึงบุญคุณบิดามารดา ครูอาจารย์อยู่เสมอ การกล้ารับผิด กล้าเผชิญต่อความจริง รักความสงบและรักสันติ การงานและอาชีพที่เลือกทำในอนาคตต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่ขัดต่อศีลธรรม ต้องรักษาสัจจะและยึดมั่นในคำสัญญา และละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระดำรัสของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (อ้างถึงใน สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์, 2540) ความว่า

...เรายังมีเอกลักษณ์ที่ควรแก่การภาคภูมิใจอีกหลายประการ เช่น ความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ตกทุกข์ได้ยาก ความกตัญญูทวดต่อผู้มีพระคุณ อันมีบิดามารดา บุพการี ครูบาอาจารย์ ประมุข ผู้ปกครอง ตลอดจนประเทศชาติ...

นอกจากนี้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2528) กล่าวถึงลักษณะของเอกลักษณ์ไทยว่า “ความกตัญญู ซึ่งทำให้เกิดความเคารพบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนความรัก ความเอื้อเฟื้อ ที่มีต่อคนในครอบครัว ทำให้ชีวิตคนไทยมีครอบครัวเป็นสุข มีความมั่นคงทางใจ มีความยึดเหนี่ยว”

งานวิจัย เรื่องการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ของนักเรียนใน ทศวรรษหน้าตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ของ นิรมล หันหาบุญ (2538) กล่าวไว้ว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมไทยได้ให้ความเห็นว่า นักเรียน นิสิตนักศึกษาจะต้องกล้าขอโทษด้วย ตนเองเมื่อรู้ว่าผิด ไม่ขัดทอดความผิดของตน ยุติด้วยเหตุผล รู้จักเลือกอาชีพที่สุจริตไม่ขัดต่อ กฎหมายและศีลธรรม คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยเรื่องการรักษาสุขภาพและยึดมั่นในคำ สัจญา และละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรมนั้นสอดคล้องกับแนวพระราชดำริสตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2542) ว่า

...ประชาชนแต่ละคนจะต้องขวนขวาย สร้างสรรค์
ประโยชน์ และดำรงอยู่ในคุณธรรม อันสมควรแก่
ฐานะของตน คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อม
นำมาปฏิบัติมีอยู่สี่ประการ

ประการแรก คือ การรักษาความซื่อสัตย์จริงใจต่อตัวเอง
ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้
ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความซื่อสัตย์นั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่
จะไม่ประพฤติล่วงความซื่อสัตย์ ไม่ว่าด้วยเหตุ
ประการใด...

คุณลักษณะเรื่องการมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีพ โดยนักเรียนนิสิตนักศึกษาจะต้อง รู้จักเลือกอาชีพที่สุจริต ไม่ขัดต่อกฎหมาย รู้จักเลือกอาชีพที่สุจริตไม่ขัดต่อศีลธรรม ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณของอาชีพโดยไม่เห็นแก่เงินเป็นใหญ่ตามลำดับนั้น สอดคล้องกับพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2523) เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี ของคนไทยตอนหนึ่งว่า

“แต่ไหนแต่ไรชาวไทยมีความรู้สึกสำนึกประจำใจว่า
เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของตนที่จะต้องร่วมแรง
ร่วมใจกันทะนุบำรุงประเทศชาติให้เจริญมั่นคงและ

ผาสุข รมเณน คนไทยแต่ละคนจึงชวนขวายที่จะ
ประกอบอาชีพ และการทำงานหาเลี้ยงตัวและครอบครัว
ด้วยความขยันหมั่นเพียร และเมตตาเอื้อเฟื้อกันด้วย
อัธยาศัยไมตรี อันสนิทสนมยึดมั่นในความสุจริต
ความสามัคคี วัฒนธรรม และแบบแผนการครองชีวิต
ซึ่งเป็นของตัวเอง"

สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีน้ำใจ
ช่วยเหลือผู้มีบุญคุณในเรื่องต่าง ๆ เสมอ ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นในทางที่ผิด แก้ไขพิจารณาหรือตัดสินใจ
ด้วยหลักเหตุผลเพียงธรรมดิงาม ปราศจากความลำเอียง อาชีพทุกสาขาอาชีพต้องไม่เห็นแก่เงิน
เป็นใหญ่ พุดแต่สิ่งที่เป็นจริงและดิงามเท่านั้น ไม่ใช่อารมณ์และความคิดเห็นส่วนตัวเป็นที่ตั้งนั้น
สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรนำทุกประเด็นที่กล่าวมาไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการ
พัฒนานิสิตนักศึกษาและที่สำคัญคือ สะท้อนให้เห็นว่าสภาพสังคมและเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อ
นิสิตนักศึกษาในเรื่องมีน้ำใจ การตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต

2. ด้านขนบประเพณี

จากผลการวิจัยคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี ประกอบด้วย 4 ด้าน
ดังนี้ การรู้จักใช้สิทธิ การเคารพกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และมีระเบียบในการทำงาน และ
การมีวินัย จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองในคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้าน
ขนบประเพณี พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้าน
ขนบประเพณีว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะที่สูงที่สุดคือ ใช้สิทธิตามกฎหมาย ปฏิบัติตาม
กฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคมและไม่ละเมิดกฎหมายเมื่อได้รับมอบหมายการทำงานสิ่งใดแล้วต้อง
ตั้งใจทำให้ดีที่สุด รับบริการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยและในสังคมต้องเข้าแถวตามลำดับ สอดคล้อง
กับพระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช (2542) ว่า

"วินัยแท้จริงมีอยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือวินัยตามที่
ทราบกันและถือกันอันได้แก่ ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็น
กฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้ถือปฏิบัติ
อีกอย่างหนึ่งคือ วินัยในตนเองที่แต่ละคนจะต้อง
บัญญัติขึ้นสำหรับควบคุม บังคับให้มีความจริงจัง

และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง
มีลักษณะเป็นสัจจาธิษฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้
แก่ตัว วินัยอย่างนี้จัดเป็นตัววินัยแท้ เพราะให้ผลจริง
และแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ"

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับมอบหมายการงานสิ่งใดแล้วต้องตั้งใจทำให้ดีที่สุด
นั้น สอดคล้องกับพระบรมราชาวาจาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2542)
ตอนหนึ่งว่า

...การจะเล่าเรียนหรือทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดี
โดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นใหญ่
เพราะความตั้งใจจริงนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วย
กำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอและความท้อถอย
ได้อย่างดียิ่ง จะปลุกฝังความเอาใจใส่ ความขยัน
หมั่นเพียร และความเข้มแข็ง ให้เกิดเป็นนิสัย และ
นิสัยที่ดีที่ปลูกไว้แต่เยาว์วัยจะเป็นคุณสมบัติติดตัวไป
ในวันข้างหน้า จะช่วยพาตัวให้ออกอาจ สามารถเอา
ชนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตลอดและ
ประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต...

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณีที่มีค่าเจียนน้อยที่สุดคือ รู้จักใช้สิทธิ
ในการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง ไปเป็นพยานเมื่อศาลออกหมายเรียกพยานบุคคล ต้องมีการ
วางแผนและจัดระบบในการทำงานไว้ล่วงหน้าเสมอ รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน พักผ่อน และทำ
กิจกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

นิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นตามสิทธิ
ของตนให้มากขึ้น และมุ่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีการวางแผนการทำงานและรู้จักแบ่งเวลาทั้งใน
การเรียนและการพักผ่อน รวมถึงการทำกิจกรรมในหลักสูตรด้วย

3. ด้านธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ การรักษาจรรยา มารยาทและเคารพต่อ
บุคคลและสิ่งควรเคารพตามกาลเทศะ การวางตัว และการรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากการศึกษา
ให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองในคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี อยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

3. ด้านธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ การรักษาราชการยามราชและเคารพต่อบุคคลและสิ่งควรเคารพตามกาลเทศะ การวางตัว และการรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากการใช้วิธีสังเกตนักศึกษาประเมินตนเองในคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กล่าวคำ "ขอบคุณ ขอโทษ 'ไม่เป็นไร'" ตามโอกาสและสถานการณ์ แสดงความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ยอมรับและให้เกียรติในเหตุผลของผู้อื่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิรมล หันหาบุญ (2528) กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนนิสิตนักศึกษา จะต้องใช้คำพูด "ขอบใจ ขอขอบคุณ ขอโทษ" ตามควรแก่โอกาสและฐานะของบุคคล สำหรับคำพูด "ไม่เป็นไร" เป็นคำพูดที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยมักจะไม่ถือโกรธและจะให้ภัยแก่ผู้ประพฤติดีเสมอ คุณลักษณะการแสดงความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ นั้นเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลย์ แซ่มชื่น (2526) ในบทความเรื่อง แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนว่า "การพัฒนาควรเริ่มจากเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นคนไทย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกถึงความอ่อนโยน อ่อนน้อม ไปลามาไหว้ กิจกรรมที่พัฒนาควรเน้นรูปแบบ..."

เรื่องการยอมรับและให้เกียรติผู้อื่นนั้น สอดคล้องกับ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (2526) เคยกล่าวในพิธีเปิดสัมมนาเรื่อง "เอกลักษณ์ของชาติกับการพัฒนาชาติไทย" ว่า

...เอกลักษณ์ที่ดีของชาตินั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ผูกมัดจิตใจของคนไทยด้วยกันให้มีความคิดความเชื่อแบบไทย ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตแบบไทย มีความสำนึกและภูมิใจที่เป็นคนไทย แต่ต้องยอมรับและให้เกียรติผู้อื่นเสมอ...

สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ พุดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน ไม่พูดคำหยาบไม่พูดคำทอ ไม่จับมือหรือโอบกอดเพื่อนต่างเพศในที่สาธารณะ มีมารยาทและใช้เหตุผลแสดงข้อโต้แย้ง ไม่ใช้อารมณ์นั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนากิจกรรมที่เสริมสร้างให้นิสิตนักศึกษาพุดจาสุภาพ และมีมารยาท ไม่ใช้อารมณ์ และให้ความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะที่ดีของนิสิตนักศึกษา ไม่โอบกอดเพื่อนต่างเพศในที่สาธารณะ โดยส่งเสริมให้ชายซึ่งในเกียรติภูมิของสถาบัน

4. **ด้านการเรียน** จากผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) โดยข้อดีที่สุดของการประเมินตนเองพบว่านิสิตนักศึกษามีความสุขในการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมาคือ ทำตนเป็นผู้เรียนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา มีความแน่วแน่ในการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.90 และ 3.85 ตามลำดับ รองลงมาคือ ใฝ่รู้ในการเรียนเสมอเพราะจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และเรียนด้วยความสุขและความพอใจอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.80 รองลงมาอีกคือ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย วางเป้าหมายของการเรียนในอนาคตอย่างชัดเจน ขยันหมั่นเพียรในการเรียน และรู้จักใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.79 3.64 และ 3.63 ตามลำดับ ส่วนสุดท้ายคือนอกจากเวลาเรียนแล้วยังเข้าร่วมกิจกรรมในและนอกหลักสูตรเสมออยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.40

จากผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับ สำเนา ขจรศิลป์ (2537) ว่าปัจจุบันนิสิตนักศึกษาไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมมากนัก จึงต้องปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของถนอมวงศ์ ทวีบุรณ (2524) ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาใช้เวลาใน ส่วนน้อยเท่านั้นในการร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกหลักสูตร เนื่องจากมีภารกิจในการเรียนค่อนข้างเต็มเวลา ไม่สามารถแบ่งเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัยได้ สะท้อนให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาไม่สามารถแบ่งเวลาเรียน เวลาพักผ่อน และเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยในด้านการรู้จักแบ่งเวลาในการเรียนในข้อคุณลักษณะด้านขอบประเพณีที่ค้นพบว่านิสิตนักศึกษาไม่สามารถวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ และไม่สามารถแบ่งเวลาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. **ด้านสังคมและเพื่อน** จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 โดยช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนเมื่อเห็นเขามีทุกข์หรือคิดทำสิ่งผิดอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือ รู้จักเลือกคบเพื่อน คือมีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาอีกคือ ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา และไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.13 รองลงมาอีกคือ มีสำนึกในการรับผิดชอบที่จะทำให้สังคมรอบ ๆ ตัวดีขึ้น ไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในยามวิกาล มีทัศนคติที่ดีต่อสังคม ไม่มองโลกในแง่ร้าย เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเมื่อมีโอกาส น้อยที่สุดคือ หากมีโอกาสก็จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมทันที มีค่าเฉลี่ย 3.63 สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบันที่เกิดปัญหาสภาพเศรษฐกิจ

ทำให้คนในสังคมรวมถึงนิสิตนักศึกษาต้องปรับตัวและพยายามที่จะให้อยู่รอดในสภาพเศรษฐกิจอย่างปัจจุบัน จึงมีคุณลักษณะในด้านที่น้อยที่สุดนั้น หมายถึงสถาบันการศึกษาคควรมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้สามารถบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมได้ทันที

6. **ด้านศาสนา** จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.92 โดยมีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือ ให้อภัยแก่ผู้ทำผิดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และยึดมั่นเลื่อมใสในหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาในศาสนาที่ตนนับถือ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.08 น้อยที่สุดคือ เข้าวัด ทำบุญ ตักบาตรหรือปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนาที่ตนนับถือสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.41 สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2537) กล่าวว่า พุทธศาสนาสอนให้คนมีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุข ถ้าพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ความมีเมตตา ย่อมเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย สำหรับคุณลักษณะด้านการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนา สถาบันอุดมศึกษาคควรมีกิจกรรมรองรับในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนา เช่น การจัดให้มีกิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ หรือจัดให้มีห้องสำหรับพิธีละหมาดตามหลักศาสนา อิสลาม เป็นต้น

7. **ด้านศิลปะและการแต่งกาย** จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.52 โดยภาคภูมิใจในงานศิลปะที่แสดงออกถึงความเป็นไทย เช่น ลายไทย รำไทย ฯลฯ หรือสถาปัตยกรรมของไทย เช่น วัดพระแก้ว โฉมปราสาท อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.15 รองลงมาคือ แต่งกายให้ถูกตามกาลเทศะและวัฒนธรรม ไม่นิยมทำผมทรงประหลาดหรือทำสีแปลก ๆ ยังยึดถือตามธรรมเนียมไทยเมื่อออกนอกบ้าน นักศึกษาหญิงไม่สวมสายเดี่ยว เกาะอกรัดรูป เสื้อยืดไม่มีแขน นักศึกษาชายไม่สวมเฉพาะเสื้อกล้ามหรือปล้อยชายเสื้อออกนอกกางเกง และสนใจชมศิลปะและการแสดงทางวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงโขน การแสดงดนตรีไทย การแสดงภาพยนตร์ไทย การละเล่นของไทย อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.07 3.77 3.56 และ 3.55 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่มีค่าน้อยคือ ถ้ามีโอกาสจะฟังเพลงลูกทุ่ง ดุริยางค์ ลำตัด โนราห์ หรือเที่ยวงานวัด ดูหนังกลางแปลง ชื่นชอบเสื้อผ้าแบบต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นไทย เช่น เสื้อม่อฮ่อม ชินไหม เสื้อแขนกระบอก ฯลฯ ดังนั้น มีค่าเฉลี่ย 3.16 3.14 ตามลำดับ จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษามีความซาบซึ้งและภาคภูมิใจในศิลปะที่แสดงออกถึงความเป็นไทยค่อนข้างสูง

ซึ่งสอดคล้องกับผลกรวิจัยของ กอบแก้ว สิงห์ดี (2521) เรื่องความคิดเห็นของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อวัฒนธรรมไทย พบว่านิสิตส่วนใหญ่รู้สึกชอบซึ่งต่อวัฒนธรรมไทย ด้านศิลปกรรม ภาษา ศาสนา จรรยาบรรณ การแต่งกายไปในทางที่ดี แต่ในทางกลับกัน นิสิตนักศึกษาไม่นิยมการแสดงออกถึงความเป็นไทย เช่น ไม่นิยมใส่ผ้าไทยมักนิยมใส่เสื้อผ้าตามสมัยนิยม เสื้อสายเดี่ยว เกาะกรัทรูป ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรต้องมีนโยบายและมาตรการ ในการวางกฎระเบียบในการแต่งกายของนิสิตนักศึกษา และมีนโยบายในการส่งเสริมให้บุคลากร และนิสิตนักศึกษาใส่ผ้าไทย เช่น กำหนดวันในหนึ่งสัปดาห์ เพื่อให้ทุกคนได้แต่งกายด้วยผ้าไทย ผ้าไหม เป็นต้น

8. ด้านการเมือง จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.15 โดยขึ้นชมการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมาคือ เกิดทุนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับ มากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมาคือ ไม่รับสินบนในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นหน้าที่ของ คนไทยที่ต้องสนใจการเมือง แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในขอบเขตน้อยที่สุดคือ ติดตาม ข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมือง มีค่าเฉลี่ย 3.67 ในภาพรวมจากผลการวิจัย นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมืองอยู่ในเกณฑ์ดี คุณลักษณะในเรื่องการ ติดตามข่าวสาร และเหตุการณ์บ้านเมือง ควรได้รับการพัฒนาตรงกับงานวิจัยของ พรณวิภา ัญญะคุปต์ (2530) เรื่องวิถีชีวิตนักศึกษาแพทย์ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษาแพทย์มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด ติดตามการอภิปรายทางการเมือง พฤติกรรมที่ปฏิบัติปานกลางคือ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พฤติกรรมที่มากที่สุดคือ การฟัง ปาฐกถาทางวิชาการ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษารับรู้ข่าวสาร ตลอดเวลาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ควรใช้แนวนโยบายในการส่งเสริมให้ นิสิตนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยได้รับรู้ข่าวสารโดยการจัดตั้งหอกระจายข่าว ห้องส่งเสียงตามสายภายในสถาบัน และรายงานข่าวสารความเป็นไปต่าง ๆ ของชุมชน สังคม โดยใช้เวลาพักหรือติดตามโรงอาหาร ลานพักผ่อนของนิสิตนักศึกษา

9. ด้านการใช้ภาษา จากการให้ประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก คือ มีค่าเฉลี่ย 3.72 โดยภาคภูมิใจที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.53 รองลงมาคือ ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามฐานะในสังคม รู้จักเลือกอ่าน หนังสือที่ให้ความรู้ ไม่นำข้อความของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยไม่อ้างอิง เขียนภาษาไทยและ เลขไทยได้ถูกต้องตามแบบแผน พูดภาษาไทยชัดเจนถูกต้อง ทั้งคำควบกล้ำ ตัว "ร" และ "ล"

และอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี พูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล รื่นหู และเขียนข้อความได้
 สุภาพไพเราะและเหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.88 3.82 3.80
 3.76 3.72 3.69 และ 3.62 ตามลำดับ ส่วนรองลงมาคือ เขียนเรียบเรียงภาษาได้สะดวก
 ถูกต้องตามหลักภาษา คัดและเขียนไทยด้วยลายมือสวยงามอ่านง่าย น้อยที่สุดคือ ไม่พูดคำสบถ
 แม้จะอยู่ในหมู่เพื่อนที่สนิทสนม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.30 ทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็น
 เอกลักษณ์ของชาติ โดยใช้ภาษากลางเป็นภาษาหลัก แม้จะมีภาษาถิ่นพูดคนละสำเนียงก็
 สามารถสื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ เขียนออกมาเป็นอย่างเดียวกัน สื่อความหมายได้หมด
 ถึงจะอยู่ที่ไหนก็ถือว่าเป็นคนไทย ภาษาและหนังสือไทยถือเป็นภาษาของชาติ ซึ่งนิสิตนักศึกษา
 ต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ควรที่สถาบันต่าง ๆ จะต้องปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษารู้ถึงคุณค่าของ
 การใช้ภาษาไทย เพื่อให้ภาษาไทยดำรงความเป็นเอกลักษณ์ไทยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพระราช
 คำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (4 ธันวาคม 2535) ว่า

“คนไทยทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ช่วยกันตระหนักรัก
 และหวงแหนภาษาไทย ศึกษาหาความรู้ให้เกิดความ
 เข้าใจและความซาบซึ้งในภาษาไทย ใช้ภาษาไทยให้
 ถูกต้องสมกับที่เราเป็นคนไทย เหนืออื่นใดก็จะได้ชื่อว่าเรา
 เป็นคนไทยที่ช่วยกันธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย”

10. ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน จากการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ใน
 ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 โดยรับประทานอาหารไทย เช่น น้ำพริกปลาทู ต้มยำกุ้ง อยู่ในระดับ
 มาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.38 รองลงมาคือ รักความสนุกสนาน ยิ้มง่าย และไม่โกรธง่าย ชื่อของใช้
 ต่าง ๆ จากตลาดและร้านค้าทั่วไป อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.13 และ 4.06 ตามลำดับ
 รองลงมาอีก คือ ชื่อของใช้ต่าง ๆ จากห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ต และวันที่มีการเรียนจะ
 รับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.05
 รองลงมาอีกคือ เวลาว่างมักดูโทรทัศน์ วีซีดี หรือวีดีโอ รับประทานขนมไทย เช่น ทองหยอด
 ทองหยิบ ฝอยทอง ฯลฯ ประหยัด มัธยัสถ์ ตามฐานะและรายได้ของตัวเอง รับประทานอาหาร
 พร้อมกับครอบครัวที่บ้าน รับประทานอาหารเช้าเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง และรับประทานไส้กรอก
 พิซซา แฮมเบอร์เกอร์และอาหารประเภทจานด่วนต่าง ๆ อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.99
 3.96 3.75 3.70 3.52 3.50 ตามลำดับ ส่วนจะไม่รับประทานอาหารเช้าที่อ่อนง่ายอยู่ในระดับ
 ปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.14

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการใช้ชีวิตของนิสิตนักศึกษายังคงมีความเป็นคนไทย รับประทานอาหารไทย มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน ยิ้มง่าย ไม่โกรธง่าย วิถีชีวิตยังคงเป็นแบบไทย ถึงแม้ว่าจะมีบางส่วน บางลักษณะที่ต้องผสมผสานกับวัฒนธรรมใหม่ตามการพัฒนาของกระแสโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับพระยาอนูมานรธาชน ผู้ซึ่งองค์การยูเนสโกได้ประกาศให้เป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมระดับโลก กล่าวไว้ว่า “วัฒนธรรมคือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรมคือ วิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้”

11. ผลการเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนกับมหาวิทยาลัยของรัฐ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณี มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 3.99 และ 3.90 ตามลำดับ) คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 4.08 และ 4.06 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 4.08 และ 4.06 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเรียน มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.66 ตามลำดับ สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลมีคุณลักษณะสูงกว่า มีค่าเฉลี่ย 4.02 และ 3.89 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.89 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ 3.48 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.12 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา มหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.78 และ ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล มีค่าเฉลี่ย 3.89 และ 3.79 ตามลำดับ

สำหรับภาคเหนือเมื่อเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชนแล้ว ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยการเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคเหนือ เกือบทุกคุณลักษณะยกเว้นด้านสังคมและเพื่อนที่พบว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลมีคุณลักษณะสูงกว่า

สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกด้านคุณลักษณะ

สำหรับภาคกลางและกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านการเรียน ด้านศาสนา ด้านศิลปะและการแต่งกาย ด้านการเมือง ด้านการใช้ภาษา มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล

สำหรับคุณลักษณะด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านสังคมและเพื่อน และด้านการใช้ชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยรัฐบาลในภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะสูงกว่า

มหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อนที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลมีคุณลักษณะสูงกว่า เป็นเพราะมหาวิทยาลัยเอกชนมีขนาดและจำนวนนิสิตนักศึกษาน้อยกว่า และมีการส่งเสริมจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนิสิตนักศึกษาได้ง่ายกว่า จึงทำให้นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาล นอกจากนี้ ยังพบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่งมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมและจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องทำให้นิสิตนักศึกษายังคงคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยได้มากกว่า

12. ผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและในภูมิภาค พบว่าคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณี มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครคือ มีค่าเฉลี่ย 3.98 และ 3.91 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณีมหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.89 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 4.09 และ 4.05 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเรียนมหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.81 และ 3.69 สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน พบว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.94 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศานามหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร และคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะและการแต่งกาย มหาวิทยาลัยในภูมิภาคจะมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัย

ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.59 และ 3.44 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการเมือง มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร คือ มีค่าเฉลี่ย 4.19 และ 4.10 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีคุณลักษณะสูงกว่า มีค่าเฉลี่ย 3.79 และ 3.64 ตามลำดับ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีคุณลักษณะสูงกว่า มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.86 และ 3.83 ตามลำดับ

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาในภูมิภาคส่วนใหญ่มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ยกเว้นด้านสังคมและเพื่อน ที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะสูงกว่า แสดงให้เห็นว่า สภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดกับภูมิภาคจะเป็นผลทำให้นิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นิสิตนักศึกษาในต่างจังหวัดหรือในภูมิภาค ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายเหมือนกับนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีกระแสความเจริญทางวัตถุที่มีความทันสมัยมาทำให้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย

13. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่าคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านสังคมและเพื่อน กับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันของค่าเฉลี่ยทดสอบแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านอื่น ๆ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย จากการผลการวิจัยพบว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จะมีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ อาจเป็นเพราะสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มีเนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรที่ต้องเน้นทักษะในการใช้ประโยชน์ของความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาเพื่อนำสู่ประโยชน์ของมนุษย์ จึงต้องรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับมนุษย์ตลอดเวลา ดังนั้นการที่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาทำให้ต้องใกล้ชิดกับสังคมมากขึ้น นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จึงมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยสูงกว่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ทั้งสิ้น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านอารมณ์ ควรได้รับการพัฒนาด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ รู้จักระงับอารมณ์ข่มใจ มีสติและใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ไม่โกรธง่าย ตลอดทั้งด้านการปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนาของตน

ด้านสังคม ควรได้รับการพัฒนาด้านการมีน้ำใจ การตรงเวลา การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาบุคลิกภาพ การวางตัวให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา การรู้จักใช้สิทธิในขอบเขตของตน การมีมารยาทและการเข้าสังคม

ด้านสติปัญญา ควรได้รับการพัฒนาการใฝ่รู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การรู้จักแบ่งเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรม ความขยันหมั่นเพียร การกล้าคิด วิเคราะห์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะทางพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 **ด้านนโยบาย** สถาบันอุดมศึกษาต้องวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต้องสนใจอย่างจริงจังและต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษา

มาตรการที่ 1 ส่งเสริมให้มีการสร้างองค์ความรู้และสรรหาข้อมูล ในด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย โดยการส่งเสริมให้มีงานวิจัยด้านวัฒนธรรมให้มากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาด้านวัฒนธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาและจะส่งผลอย่างต่อเนื่องกับการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย โดยมีแนวทางปฏิบัติ 5 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานวิจัยเพื่อได้องค์ความรู้ด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา และนำผลที่ได้มาพิจารณาเสริมในคุณลักษณะเด่นและแก้ไขพัฒนาในคุณลักษณะที่ยังต้องปรับปรุง มุ่งมั่นงานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ควรมีการดำเนินงานวิจัยต่อเนื่องและลึกซึ้งในด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย เพื่อให้นิสิตนักศึกษาในระดับประเทศ และนานาชาติ ตระหนักและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยยิ่งขึ้น

แนวทางที่ 2 สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรในการดำเนินการวัฒนธรรมโดยอาจอยู่ในรูปศูนย์วัฒนธรรมของสถาบัน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานพัฒนานิสิตนักศึกษาและเพื่อรองรับคณะทำงานฝ่ายวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เผยแพร่ผลงานทางศิลปวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษาด้วยศูนย์วัฒนธรรมจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษาในด้านศิลปะและยังเป็นสถานที่ที่นิสิตนักศึกษาจะสามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมไทย โดยอาจจัดเป็นนิทรรศการถาวรในเรื่องวิถีชีวิตคนไทย มารยาทไทย คุณลักษณะของคนไทยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษามีจิตสำนึกในการแสดงออกถึงความเป็นคนไทย โดยมีสถานที่ที่จัดการแสดงและสถานที่ตั้งชมรมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมขึ้นในรูปขององค์กร

แนวทางที่ 3 มุ่งส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายร่วมระหว่างชุมชนสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสาร ประสบการณ์ ข้อคิดความเห็น ในการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยเพื่อก่อให้เกิดการสอดคล้องกันในการพัฒนา เช่น โครงการบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน สถาบันอุดมศึกษาจะได้ประโยชน์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านคุณลักษณะด้านการมีน้ำใจ และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ในส่วนของชุมชนจะได้ประโยชน์ด้วย เน้นการประสานสัมพันธ์ การร่วมมือร่วมใจ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเครือข่ายด้วยกันในอันที่จะประสานประโยชน์อย่างถาวรต่อไป

แนวทางที่ 4 มุ่งส่งเสริมความเข้าใจอันดีในเรื่องวัฒนธรรมให้แก่บุคลากรในมหาวิทยาลัยทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจการนิสิตนักศึกษา มุ่งส่งเสริมให้มีการประสานงานด้านวัฒนธรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา

แนวทางที่ 5 มุ่งส่งเสริมให้มีการจัดสรรเงินงบประมาณหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

มาตรการที่ 2 ส่งเสริมให้มีการเสริมแรงและการลงโทษ สำหรับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด เพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกาย การปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคม และฝึกปฏิบัติมารยาทในการรับบริการต่าง ๆ ในสังคม มีแนวทางปฏิบัติ 3 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาต้องออกกฎระเบียบ โดยบุคลากรต้องเข้มงวดกวดขันเป็นการระดมสรรพกำลังในการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาแต่งตัวให้ถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบในสังคม เช่น การแต่งกายชุดนักศึกษาที่ถูกต้องตามระเบียบ ทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบกับนิสิตนักศึกษาที่แต่งกายถูกระเบียบเท่านั้น หรือการเข้าแถว เข้าคิวในการรับบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

แนวทางที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมให้มีกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้นิสิตนักศึกษาแต่งกายถูกระเบียบ ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมฝึกอบรมมารยาท การวางตัวในสังคมให้เหมาะสมกับเพศ และวัย เน้นพัฒนาด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

แนวทางที่ 3 ใช้ศูนย์วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการให้รางวัลแก่นิสิตนักศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านวัฒนธรรมไทย

มาตรการที่ 3 ส่งเสริมให้มีการจัดทำวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการบริหารและการจัดการ เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา โดยมีแนวทางปฏิบัติ 2 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 ระดมความคิด สร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน หรือองค์กรด้านวัฒนธรรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ วิทยาลัยนาฏศิลป์ หรือกรมศิลปากร เป็นต้น โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำแผนพัฒนา แผนแม่บท เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา

แนวทางที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของตนขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย โดยกำหนดให้เป็นลายลักษณ์อักษร และต้องเน้นการทำความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษามีความตระหนักเข้าใจ ทิศทางและร่วมมือ ในการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ตลอดจนสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความรู้ด้านวัฒนธรรมมาเป็นผู้นำในการดำเนินนโยบาย โดยอาจจัดตั้งเป็นคณะทำงานฝ่ายวัฒนธรรมและส่งเสริมให้คณะทำงานได้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่พึงประสงค์

1.2 ด้านหลักสูตรและการสอน สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอนที่ตอบสนองต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยเน้นการ เรียนรู้ด้วยตนเอง และกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กิจกรรมบูรณาการ สร้างเสริม ประสบการณ์มุ่งสู่การพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย เน้นให้มีรูปแบบที่ต้องใฝ่รู้ แสวงหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

มาตรการที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เป็นการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ของนิสิตนักศึกษา โดยสร้างรูปแบบให้เป็นหลักสูตรบูรณาการ เน้นการเรียนรู้ร่วมกันของ นิสิตนักศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ 4 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมให้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้นิสิตนักศึกษามีเป้าหมาย ชัดเจนในอนาคต และสามารถนำความรู้ ความสามารถไปปฏิบัติอาชีพได้ตรงตามสาขาวิชาที่ เลือกเรียน รวมทั้งบูรณาการหลักสูตรให้นิสิตนักศึกษาได้สามารถวางแผนในอนาคตของตนเองได้ สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมให้มีรูปแบบหลักสูตรที่เน้นส่งเสริมศักยภาพในการคิด การ ตัดสินใจ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างมีขอบเขต และการแบ่งเวลาในการเรียนและทำกิจกรรมของตนเอง ตระหนักถึงความหมั่นเพียรในการเรียน

แนวทางที่ 3 รูปแบบของการสอนต้องส่งเสริมให้เป็นการอภิปรายประเด็นปัญหาใน สังคม ชุมชน เพื่อฝึกให้นักศึกษาติดตาม ข่าวสาร ความเป็นไปของชุมชน เป็นการแสวงหาและ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

แนวทางที่ 4 เน้นหลักสูตรและรายวิชาที่มุ่งการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา
ฝึกฝน มารยาทในสังคม มารยาทไทย พัฒนาบุคลิกภาพ

มาตรการที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับ
คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ มีแนวทางปฏิบัติ 3 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 ผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา
ร่วมกันกำหนดรูปแบบ สภาพแวดล้อม ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่ต้องการ
พัฒนา โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตรด้านวัฒนธรรม

แนวทางที่ 2 การพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยควรเป็นรูปแบบการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นรูปแบบของหลักสูตรและการสอนต้องเน้นการฝึก
ทักษะ การอบรมระยะสั้น เช่น การฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ด้านการพูดตามอักขรวิธี
การอบรมการเขียนรายงาน แต่ละหลักสูตรเน้นระยะเวลาสั้น ๆ และต้องมีการติดตามประเมินผล
ของการเรียนการสอนทุกครั้ง

แนวทางที่ 3 การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตัวถูกต้องตามกฎหมายของ
มหาวิทยาลัย การแต่งกายถูกระเบียบ การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน การไม่พูดคำหยาบ อาจทำ
ได้โดยใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา หรือการที่ผู้สอนวางมาตรการในวิชาของตน และมีรางวัลให้แก่
นิสิตนักศึกษาที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมตามที่กล่าวมา
นอกจากนี้ยังมีบทลงโทษสำหรับนิสิตนักศึกษาที่กระทำผิดถูกระเบียบ เช่น การไม่แต่งกายชุด
นักศึกษา การเข้าห้องเรียนช้า การพูดคำไม่สุภาพในชั้นเรียน และการแสดงกริยามารยาทไม่ดี
กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

มาตรการที่ 3 มุ่งเน้นหลักสูตรรายวิชาที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาด้านวัฒนธรรม
โดยส่งเสริมให้มีรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป เป็นวิชาว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมและเรื่อง
ศิลปพื้นบ้านของไทยหรือการแสดงออกในเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยมีแนวทางปฏิบัติ 3
แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมให้มีการปรับโครงสร้างหลักสูตรเพิ่มเติมเนื้อหาด้านวัฒนธรรม
ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และวิชาเลือกเสรี เพิ่มเนื้อหาด้านการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง จัดให้มี
วิชาภาษาไทยในหมวดวิชาบังคับหรือจัดให้มีวิชาวรรณคดีไทยในหมวดวิชาเลือก

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมการสอนให้ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม โดยอาศัยหลักสูตรซ่อนเร้นที่ยึดครูเป็นแบบอย่างในการมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์

แนวทางที่ 3 จัดอบรมหลักสูตรสั้น ๆ เน้นทักษะการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด นอกจากนี้ยังสามารถเปิดหลักสูตรเพื่อบริการชุมชนและบุคคลภายนอกด้วย เพื่อเชื่อมโยงระบบเครือข่ายด้านวัฒนธรรมและเป็นการปฏิบัติภารกิจด้านการบริการชุมชนของมหาวิทยาลัยด้วย

1.3 ด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เพื่อให้กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาได้ทำหน้าที่ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา

มาตรการที่ 1 ปรับปรุงโครงสร้างการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษา ปรับเปลี่ยนโครงสร้างพัฒนารูปแบบของชมรมต่าง ๆ ให้รองรับกับงานวัฒนธรรม และจุดประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมในสถาบัน มุ่งปฏิบัติงานกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็นกิจกรรมด้านวัฒนธรรม 5 ด้าน ดังนี้

1.1 สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มารยาทในสังคม การปกครอง กฎหมาย บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

1.2 สาขาศิลปะ ได้แก่ วัฒนธรรมในด้านภาษา วรรณคดี ดนตรี ฟิล์ม รำ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น

1.3 สาขาการช่างฝีมือ ได้แก่ วัฒนธรรมในเรื่องเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องถม การจัดดอกไม้ การทำตุ๊กตา การทอเสื่อ การประดิษฐ์ การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

1.4 สาขาคหกรรมศิลป์ ได้แก่ วัฒนธรรมในเรื่องอาหาร เสื้อผ้า การแต่งกาย ความรู้เรื่องบ้าน การจัดและดูแลที่อยู่อาศัย ความรู้เรื่องยา ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความรู้ที่จะอยู่กินครองเรือนอย่างเป็นสุข มารยาทในการรับประทานอาหาร การต้อนรับแขก การรู้จักประกอบอาชีพเพื่อช่วยเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น

1.5 สาขากีฬาและนันทนาการ ได้แก่ วัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการกีฬา การละเล่น ทั้งเพื่อการกีฬาและนันทนาการ เช่น มวยไทย ฟันดาบ กระบี่กระบอง และการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ

โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

แนวทางที่ 1 ประชุมสัมมนา หรือโดยผู้บริหาร ฝ่ายกิจการนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา คณะ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม ประธานคณะ องค์กฤษฎินิสิตนักศึกษา เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม มุ่งสร้างความเข้าใจ ขอความร่วมมือในการดำเนินนโยบาย ทุกฝ่ายต้องร่วมมือปฏิบัติการเชิงรุก โดยเฉพาะฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา อาจใช้วิธีตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรมในสถาบัน

แนวทางที่ 2 ร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับศูนย์วัฒนธรรม เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมกับการส่งเสริมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษา ทั้ง 5 สาขาด้านวัฒนธรรมตามที่กล่าวมาข้างต้น

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมให้กิจการนิสิตนักศึกษา มีความคล่องตัวในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม เน้นการกระจายอำนาจและการตัดสินใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับด้านวิชาการด้วย เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีการวางแผนการทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

แนวทางที่ 4 ผู้บริหารและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาต้องเพิ่มงบประมาณ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ และส่งเสริมให้มีการลงทุนทางวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา

แนวทางที่ 5 ส่งเสริมให้มีหน่วยงานในการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมที่นักศึกษาดำเนินการ มุ่งเน้นให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม และนิสิตนักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะทุกด้านของงานวัฒนธรรม และส่งเสริมให้มีหน่วยงานตรวจสอบ ควบคุมการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรม

มาตรการที่ 2 ปรับปรุงกิจกรรมให้มีความหลากหลายสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านคุณลักษณะด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

แนวทางที่ 1 ควรร่วมมือกันเพื่อสำรวจความคิดเห็นหรือความต้องการของนิสิตนักศึกษา หรือแม้แต่การใช้แบบประเมินคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย เพื่อหาข้อมูลมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องพัฒนา เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์ที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง รณรงค์ให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัย รณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย เป็นต้น

แนวทางที่ 2 ใช้ศูนย์วัฒนธรรมเป็นเวทีการแสดงทางวัฒนธรรม เช่น นาฏศิลป์ไทย โดยนิสิตนักศึกษาในสถาบันที่เรียนวิชาวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้มีการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น ลำตัด โนราห์ หรือการแสดงเพลงลูกทุ่ง โดยจัดหมุนเวียนไป เพื่อกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาได้สัมผัสกับการแสดงอันเป็นเอกลักษณ์ไทยตลอดเวลา

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบนิทรรศการและการสาธิต รวมถึงการขายสินค้าพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น เช่น ส้มปดาร์แรกเป็นภาคเหนือ นิทรรศการจะจัดให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของภาคเหนือ ประเพณีของชาวเหนือ และจะมีการสาธิตทำร่ม ทำไม้แกะสลัก และนำสินค้ามาขาย โดยทั้งนี้ต้องมีแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและต้องทำให้ทั่วทุกภาค

แนวทางที่ 4 ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาโดยมหาวิทยาลัยต้องมีการดำเนินกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษาสามารถเข้าร่วมได้เป็นจำนวนมาก เช่น จัดกิจกรรมการตักบาตรทุกวัน พุทธัส การหล่อเทียนพรรษาในวันเข้าพรรษา มีการจัดกิจกรรมเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงกิจกรรมตามประเพณีไทยอื่น ๆ เช่น การลอยกระทง ด้วย

มาตรการที่ 3 ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่สามารถตอบสนองและสอดคล้องต่อคุณลักษณะวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมกิจกรรมในการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมไทย เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของแบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย อันจะนำไปสู่การสืบทอดและสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชนบท เพื่อเป็นการให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง ลงสนามจริง สัมผัสชีวิตของคนชนบท และสามารถเข้าใจการดำเนินชีวิตของคนในชนบทที่ยังมีแบบแผนเป็นลักษณะทางสังคมของคนไทย

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมกิจกรรมสร้างคุณค่า สร้างสามัญสำนึก ปลุกจิตสำนึกให้นิสิตนักศึกษาเห็นความสำคัญกับสังคม ชุมชน ท้องถิ่น เน้นความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ชุมชนโดยน่านิสิตนักศึกษาไปออกพื้นที่พบปะพูดคุยกับผู้นำชุมชน และกลับมาอภิปรายประเด็นปัญหาในชุมชนให้นิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในชุมชนด้วย กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาได้สร้างสรรค์ขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างของชุมชนเป็นสำคัญ

แนวทางที่ 3 ระดมสรรพกำลังความคิดโดยจัดประชุมสัมมนาผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษา กรรมการชุมชน ตัวแทนชาวบ้าน และนิสิตนักศึกษาโดยรวมถึงเครือข่ายทางวัฒนธรรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสอดคล้องกับประโยชน์ของชุมชนเอง และได้พัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถทำวิจัยโดยแบ่งตามนิสิตนักศึกษาตามชั้นปี และดูการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย

2.2 ดำเนินการวิจัยเพื่อหารูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยของสถาบันตนเอง

2.3 ดำเนินการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และในสังกัดอื่น ๆ